

Po prehľadnom ozrejmnení zástoja psychológie v spoločenskej praxi — najmä v hospodárskom živote — a funkcie psychológa v priemyselnom podniku, a po stručnej výberovej bibliografii odbornej psychologickéj literatúry obdobne načrtáva autor aj zástoj, úlohy a najzávažnejšie oblasti, ktorými sa má zapodievať súčasná marxistická sociológia v intenciách Uznesenia ÚV KSČ. V tejto súvislosti autor veľmi správne postrehol aktuálny dosah aplikovanej hospodárskej sociológie aj s jej odvetvami, ako sú sociológia práce, priemyslu, techniky, povolania, spoločenských skupín atď. V tejto oblasti nemá u nás sociológia veľkú tradíciu. V tejto súvislosti by azda bolo treba podotknúť, že napr. v Bratislave sa ekonomická sociológia prednášala jednak na Vysokej škole obchodnej, jednak na Vyššej družstevnej škole. No boli to len číre začiatky, v ktorých sa plánuvite nepokračovalo. Preto autor právom upozorňuje na sociologické výskumy priemyselnej sociológie najmä v Poľsku, SSSR, v Juhoslávii a i., kde považujú sociológov v podnikoch za dôležitých odborníkov, ktorí majú vedeniu závodu pomáhať pri riešení naliehavých problémov v konkrétnych sociálno-ekonomických podmienkach. A pre informáciu vedúcich ekonomických a podnikových pracovníkov uvádza v abecednom prehľade zoznam sociologickej literatúry (výberový zoznam) a stručný zoznam sociologických časopisov. Záverom podáva prehľad súčasných psychologických a sociologických pracovísk v ČSSR. Táto vhodná a solídna metodická pomôcka plní akiste veľmi dobre svoje informatívne poslanie v rukách tých, ktorým slúži Slovenská technická knižnica.

I. G.

Z. Sufin: Współzależności między technicznymi, organizacyjnymi i społecznymi warunkami pracy

„Studia socjologiczno-polityczne“, 1963, No. 15

Na toto téma bola provedená v r. 1961 anketa na stavbe hornicko-energetického kombinátu v Turoszow, doplnená a prohloubená rozhovory se 100, pracovníků. Nejkritičtější byly hodnoceny pracovní podmínky, nejvýrovnanější organizace práce, nejpozitivnější lidské vztahy. Rozhovory však ukázaly, že pojem „pracovní podmínky“ je chápán velmi mnohoznačně: jako vnější, jindy spíše jako technické podmínky, někdy dokonce inkluзивně podmínek organizačních a společenských. Organizaci práce hodnotili v rozhovorech pozitivně především ti, kteří byli práci uspokojeni vzhledem k vysokým výdělům. Při její kritice se poukazovalo nejčastěji na nedostatek nástrojů a materiálů, zřídka na špatnou koordinaci a prostoj, což nepochybně plyne z pocitu solidarity s nejbližšími spolupracovníky. Zdrojem konfliktů, zvláště mezi vedoucími a řadovými pracovníky, jsou často technické a organizační potíže. Technické, organizační i společenské podmínky práce jsou častěji hodnoceny poziti-

vně ve vztahu k pracovní skupině, řídící v provozu, nejřídící pro celý závod. Lze předpokládat též závislost mezi stupněm kriticismu a stupněm informace o situaci na daném stupni. Nejsilnější vliv na celkovou nespokojenost s prací mají lidské vztahy. Potvrdily se výsledky jiných výzkumů, podle nichž nejvyšší procento nespokojených se závodem je mezi těmi, kteří si stěžují na špatné vztahy v závodě, na druhém místě pak mezi těmi, kteří si stěžují na nízké výdělky a na špatnou organizaci práce.

D. S.

M. Procházka: K otázkám rozvoje lékařské sociologie

Čas. Lék. čes., 104, 1965, 43, str. 1189—1191

Článek stanoví význam lékařské sociologie jednak pro sociologii, jednak pro lékařství. Uvádí její konkrétní úkoly ve zdravotnictví, a to v oblasti organizační, ekonomické i ve vlastní zdravotnické práci.

Pro rozvoj lékařské sociologie navrhuje její výuku na fakultách, doškolovacích ústavech a na středně zdravotnických školách. Výukou, otázkami metodicko-pedagogickými a teoretickými by se zabýval kabinet lékařské sociologie, který by se měl vytvořit při katedře organizace zdravotnictví. Výzkumnou činností by mělo být podle autora pověřeno centrální sociologické pracoviště při Výzkumném ústavu organizace zdravotnictví.

V. R.

B. Petrák: Základní vymezení problematiky sociologie tělesné výchovy jako speciální sociologické disciplíny

Teorie a praxe tělesné výchovy, r. 14, 1966, č. 1, str. 16—20

Staf, kterou se uvádí sociologie tělesné výchovy v novém pojetí. Uvádí se základní pojmy. Stručný přehled literatury. Tělovýchovná činnost obsahuje spontánní až vysoce organizované formy. Vystupuje v nich osobnost člověka, má vztah k mikrosociologii a makrosociologii. Různé společenské útvary mají vztah k tělovýchově. Sociologicky specifické rysy jednotlivých sportů. Společenské funkce sportu.

LR

Leopold Rosenmayr — Eva Köckeis: Umwelt und Familie alter Menschen

Herman Luchterhand Verlag GmbH, Neuwied am Rhein—Berlin 1965

Kniha je významným příspěvkem k řešení problému starých lidí, který v industrializovaných krajinách vyvolávají tři základné příčiny:

1. Vzrastajúci podiel starých ľudí na celkovom počte obyvateľstva.
2. Zmeny vo vzťahu k starým ľuďom ako dôsledok zmien v povolani a v štruktúre rodiny v priebehu industrializácie a urbanizácie.
3. Zmeny v hodnotení starých ľudí celou spoločnosťou i vo vlastnom hodnotení samých sebe.

Viedeň v porovnaní s ostatnými európskymi veľkomestami je mestom, kde podiel starých ľudí je najvyšší — každý šiesty obyvateľ mesta má nad 65 rokov. Vo výstavbe mesta boli preto vyčlenené menšie stavby pre domovy starých — „Altersheimstätten“. Autori v knihe hodnotia na základe obsiahleho výskumu spôsob života starých ľudí

v týchto domovoch. Jednotlivé kapitoly sa zaoberajú popisom vnútorného prostredia a okolia domovov, ďalej opisujú sociálne vzťahy starých ľudí, vzájomné kontakty, kontakty so svojimi deťmi, prácu, využívanie voľného času, opateru chorých, atď. Kniha obsahuje tiež teoretické závery k jednotlivým problémom gerontologie a návrhy na nové formy sociálnej práce medzi starými ľuďmi. Záver načrtáva odporúčanie plánovania bytov pre starých ľudí, ktoré podľa prevedeného výskumu by mohli v najoptimálnejšej miere zodpovedať ich objektívnemu postaveniu v súčasnej spoločnosti a tiež subjektívnym požiadavkám — špecifickým pre vyššie vekové skupiny. Preto sa kniha popri sociológoch doporučuje tiež architektom.

J. J.